

"ตาข่ายลายพราง"

ชุด ทัศนคติความรุนแรง

พ.ศ. ๒๕๖๖ อภากรณ สาระคุณ

หยุด ความรุนแรง ต่อบุคคลอื่น

ความขัดแย้งของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคนในครอบครัวเดียวกัน เพื่อนบ้าน คู่รัก ผู้ร่วมงานไปจนถึงระดับประเทศ ปัญหา มักเกิดจากเรื่องความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ อาจเป็นเพียงข้อขัดแย้งจากเรื่องเล็กน้อย แล้วลุกลามรุนแรงกลายเป็นข้อพิพาท จนถึงขั้นใช้กำลังทำร้ายร่างกายหรือทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน อันส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นส่วนรวมจึงจำเป็นต้องใช้กฎหมาย ซึ่งมีกระบวนการบังคับอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนได้รับโทษ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ หลักการใช้กำลังตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นหลักพื้นฐาน

"การใช้กำลัง" เป็นการขบเคลื่อนทางกายภาพ อันอยู่ภายใต้บังคับของจิตใจของผู้กระทำนั่นเอง ซึ่งเรียกว่า เจตนา หรือรู้สำนึกในการที่กระทำ อาจใช้กำลังกายเพียงอย่างเดียว หรือใช้เครื่องมือเพื่อความสะดวกขึ้น เป็นไปได้ทั้งการใช้คนด้วยกันเป็นเครื่องมือ ใช้การปล่อยสัตว์ให้กัดใช้อาวุธ วัตถุมีพิษ หรือวิธีการอื่นใด เจตนาของผู้กระทำจะเริ่มต้นที่จุดเดียวกัน คือการประทุษร้ายต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกกระทำก่อน ผลที่เกิดขึ้นอาจทำให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตายหรือเพียงได้รับบาดเจ็บเท่านั้น

หากผู้กระทำผิดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป การชุลมุนกันจนไม่รู้ว่าเป็นใคร หรือ เป็นฝ่ายใดบ้าง เป็นเหตุให้มีคนตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัสและไม่รู้ว่าเป็นคนทำร้ายกันแน่ ผู้ตายหรือผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสอาจจะเป็นบุคคลอื่นที่ถูกหลกหลงก็ได้ ซึ่งผู้เข้าร่วมชุลมุนนั้นจะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญาต่อการกระทำนั้น โดยไม่จำเป็นต้องรู้หรือมีเจตนากระทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัสก็เป็นความผิดแล้ว แต่ถ้าคนตายคือผู้เข้าร่วมชุลมุนต่อกันด้วยตนเอง คนที่ตายนั้นก็มีความผิดเท่ากับผู้เข้าร่วมคนอื่น แต่ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะความผิดระงับไปด้วยผลของความตาย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔, ๒๕๕)

"ผู้เข้าร่วมชุลมุน" หมายถึงต่างคนมีเจตนาทำร้ายซึ่งกันและกัน แตกต่างจาก **"ผู้เข้าร่วมชุลมุน"** ซึ่งต้องกระทำโดยสงบ และปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ หากผู้เข้าร่วมชุลมุนใช้ความรุนแรงทางความคิดเห็น ประกอบความรุนแรงทางกายภาพ จนเป็นเหตุให้มีคนตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ผลของการกระทำเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาเช่นเดียวกัน

"ใช้กำลังประทุษร้าย" หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพ หรือด้วยวิธีอื่นใด **และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้** ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต

หรือใช้วิธีอื่นได้อันคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าการใช้กำลังทำร้าย เช่น เพียงแค่ใช้มือจับมือผู้เสียหายไว้แล้วใช้มือแกะเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายที่จับไว้ในมือออก ซึ่งทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะขัดขืนได้ แล้วเอาทรัพย์สินนั้นไป ถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายแล้ว (ฎีกาที่ ๘๖๗/๒๕๐๒) การใช้กำลังประทุษร้ายจึงไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงเสมอไป

ผู้กระทำความผิดทำร้าย หรือเจตนาฆ่าศาลจะเป็นผู้พิจารณาชี้ขาด ส่วนผลที่เกิดจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรืออันตรายสาหัส เป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้นนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำ โดยศาลจะเป็นผู้ชี้ขาดเช่นกัน

การทำร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญากำหนดผลไว้เป็นขั้นตอน จากเบาไปหาหนัก ดังนี้

๑. แม้ไม่เกิดผลให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจเลย ก็เป็นความผิด
๒. ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
๓. ได้รับอันตรายสาหัส
๔. ถึงแก่ความตาย (มิได้เจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุถึงแก่ความตาย)

อย่างไรเรียกว่า ทำร้าย "สาหัส"

จากการรายงานข่าวทางสื่อต่างๆ อาจทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนว่า ได้รับบาดเจ็บสาหัส หมายถึงสูญเสียอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายไป หรือผู้ถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บต้องรักษาตัวอยู่ภายในห้องไอ.ซี.ยู.อาการอยู่ในขีดอันตราย จะเป็นหรือตายเท่ากัน แต่กฎหมายให้ความหมายของคำว่า **"อันตรายสาหัส"** คือ ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด เสียความสามารถในการดมกลิ่น เสียอวัยวะสืบพันธุ์หรือความสามารถสืบพันธุ์ เสียแขน ขา

มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด หน้าเสียโฉมติดตัวไม่อาจหายได้ (ไม่ต้องถึงกับทำให้ใบหน้าผิดรูป เช่น บาดแผลถูกตีกะโหลกศีรษะตอนหน้าผากเป็นรอยบุบยุบเข้าไป หรือถูกฟันโบหูหลุดไปหนึ่งในสาม เป็นต้น) แท้งลูก จิตพิการติดตัว ทูพพลภาพหรือป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต และหมายความถึงทูพพลภาพหรือป่วยเจ็บจนไม่สามารถประกอบการงานตามปกติได้เกินกว่า ๒๐ วัน (**บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๒๕๗ จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๑๐ ปี**) **ทูพพลภาพ** หมายถึงขาดกำลังที่จะประกอบการงาน โดยศาลจะพิจารณาจากรายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ผู้ทำการรักษาประกอบด้วยอาชีพหรือหน้าที่การงานของผู้เสียหายเป็นรายบุคคลไป หากความเห็นของแพทย์รักษาหายเกินกว่า ๒๐ วัน ถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อน แต่ผู้เสียหายยังสามารถไปไหนมาไหนและไปทำงานได้ตามปกติ ศาลพิจารณาว่าบาดแผลของผู้เสียหายเป็นเพียงได้รับอันตรายแก่กายเท่านั้น ไม่สาหัส โดยศาลเห็นว่า ระยะเวลาการรักษาบาดแผลให้หายตามความเห็นของแพทย์เป็นเพียงความเห็นเกี่ยวกับการรักษาบาดแผลให้หายเป็นปกติ และเป็นเพียงการคาดคะเนเท่านั้น (ฎีกาที่ ๕๕๗/๒๕๓๒, ๒๗๘๘/๒๕๓๒)

ไม่สาหัสแต่ "เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" เจ็บแค่ไหน

ศาลพิจารณาพฤติการณ์ ความรุนแรงแห่งการกระทำของผู้กระทำผิด กับบาดแผลที่ผู้ถูกกระทำได้รับโดยลักษณะมีบาดแผลภายนอกแตก ฉีกขาด มีโลหิตไหล รวมทั้งบาดแผลช้ำใน ซึ่งมองไม่เห็นร่องรอยบาดแผลจากภายนอก หรือไม่มีบาดแผล แต่สลบไม่ได้สติ ถือได้ว่า ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

(บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๒๕๕ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

บาดเจ็บไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นอย่างไร

ใช้กำลังทำร้ายบุคคลอื่นไม่ถึงกับได้รับบาดเจ็บลักษณะไม่เกิดแผลแตกจนมีโลหิตไหลเป็นเพียงฟกช้ำดำเขียวเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น กรณีการสาดเลือดใส่เนื้อตัวร่างกาย อาจจะเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๔/๒๕๔๖ การถ่ายปีสสาวะรดแม่ไม่ทำให้เกิดอาการบาดเจ็บ แต่ร่างกายเป็นอวัยวะเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการทำร้ายไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ถึงแม้เลือดมิใช่สิ่งสำคัญ แต่เลือดเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ที่จะนำมาสัมผัสตามร่างกาย และอาจมีผลกระทบต่อความรู้สึกทางจิตใจ บางคนเห็นเลือด หรือได้กลิ่นเลือด มีอาการอาเจียน หน้าซีด หรือถึงกับเป็นลมได้เลยทีเดียว (บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๓๕๑ จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

ข้อควรทราบ ความผิดตามมาตรา ๒๕๕ หรือ ๒๕๗ หรือ ๓๕๑ เป็นความผิดที่ยอมความกันไม่ได้ทั้งสิ้น จึงไม่อาจประนีประนอมยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายแจ้งความเพื่อดำเนินคดีแล้ว ถึงแม้ว่าผู้ต้องหาได้รับสารภาพและยินยอมชดใช้ค่าเสียหายผลทางละเมิด (คดีแพ่ง) เป็นอันระงับไป แต่คดีอาญายังคงดำเนินต่อไป แม้ผู้เสียหายจะไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาแล้วก็ตาม (สำหรับความผิดตามมาตรา ๓๕๑ เป็นความผิดลหุโทษ ถ้าผู้ต้องหาได้รับสารภาพ พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับได้ แต่ผู้เสียหายต้องให้ความยินยอมด้วย)

ความรุนแรงในระดับ "การก่อการร้าย" โดยมุ่งประสงค์ต่อชีวิตไม่เล็กลงว่าเป็นใครทั้งประชาชนผู้บริสุทธิ์ หรือเจ้าหน้าที่

ความผิดฐานก่อการร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายถึง การกระทำโดย

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใดๆ

(๒) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ โทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐ หรือบุคคล สิ่งแวดล้อมอันก่อให้เกิดหรือน่าจะเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยการกระทำมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย... ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนให้เกิดความหวาดหวั่นในหมู่ประชาชน

(บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๑๓๕/๑ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๖,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท)

ถ้าก่อการร้ายโดยขู่เข็ญว่าจะทำการก่อการร้ายตามที่ขู่จริง หรือ สะสมกำลังพล อาวุธ จัดหารรวบรวมทรัพย์สิน ให้หรือรับการฝึกการก่อการร้าย ตระเตรียมการ หรือสมคบกันเพื่อก่อการร้าย หรือกระทำความผิดใดๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนเพื่อก่อการร้าย หรือยุยงประชาชนให้เข้ามามีส่วนในการก่อการร้าย หรือรู้ว่ามีผู้จะก่อการร้ายแล้วช่วยปกปิดไว้

(บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๑๓๕/๒ จำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๔,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท)

ความรับผิดชอบของผู้สนับสนุนรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ

(บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๑๓๕/๓)

ผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรก่อการร้าย

(บทกำหนดโทษ ป.อาญา มาตรา ๑๓๕/๔ จำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท)

หยุด ความรุนแรง ต่อบุคคลในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนา ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือ บังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้ บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีขอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท บุคคล ในครอบครัว หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กิน หรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมีได้ จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิก ในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ผู้ใดกระทำการอันเป็น ความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐาน กระทำความรุนแรงในครอบครัว

(บทกำหนดโทษ จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

ผู้ถูกระทำ หรือ ผู้พบเห็นหรือทราบการ กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้ง

ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยวาจาเป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการ อื่นใดก็ได้ เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

เป็นความผิดอันยอมความได้ ต้องร้องทุกข์ ต่อพนักงานสอบสวน หรือ แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ให้ร้องทุกข์แทน (กรณีไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาส ร้องทุกข์ด้วยตนเอง) ภายใน ๓ เดือน นับแต่ผู้ถูกระ ทำด้วยความรุนแรงอยู่ในวิสัยที่จะแจ้ง หรือ ร้องทุกข์ได้ มิฉะนั้นถือว่า ขาดอายุความ แต่ไม่ตัด สิทธิผู้ถูกระทำ หรือผู้มีส่วนได้เสีย ที่จะร้องขอ คู่คุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายได้

หากการกระทำรุนแรง เป็นความผิดฐาน ทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๕ ด้วย กฎหมายยกเว้น ให้ถือว่าเป็นความผิด อันยอมความได้ (คู่กรณีสามารถประนีประนอม ข้อพิพาท หรือ ถอนคำร้องทุกข์ได้)

เป็นคดีอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและ ครอบครัว จึงไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร (ตาม พ.ร.บ.คู่คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐)

หยุด ความรุนแรง ต่อประเทศชาติ

*****ทหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่เวรรักษาการณ์
หรือเวรประจำหน้าที่ ควรทราบ!**

หากมีผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นทหารด้วยกัน หรือ บุคคลพลเรือน กระทำการหมิ่นประมาท หรือใช้ คำล้งทำร้าย หรือเพียงแต่ขู่เจ็ญว่าจะใช้คำล้งทำร้าย ต่อทหารในขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม บุคคลนั้น ต้องรับโทษหนักเบาตามสถานที่และเวลาในการ กระทำผิด เช่น หากทำในเวลาปกติมีโทษจำคุก ไม่เกิน ๕ ปี ส่วนกระทำต่อหน้าราชศัตรู โทษสถานหนัก ถึงประหารชีวิต (ป.อาญาทหาร มาตรา ๑๖)

*****การกระทำความดั่งกล่าวข้างต้น เป็นความผิด
ตามกฎหมายทั้ง ป.อาญาและ ป.อาญาทหาร
ใช้คำล้งกับทหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงาน
หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานผิดอย่างไร?**

ผู้ใดฆ่าเจ้าพนักงาน ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน (ป.อาญา มาตรา ๒๕๕ (๓) โทษประหารชีวิต)

ผู้ใดทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงาน ผู้ช่วยเหลือ เจ้าพนักงาน (ป.อาญา มาตรา ๒๕๖ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือ ปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ)

ผู้ใดทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงาน ผู้ช่วยเหลือ เจ้าพนักงาน จนได้รับอันตรายสาหัส (ป.อาญา มาตรา ๒๕๘ จำคุก ๒-๑๐ ปี)

การใช้คำล้งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เพื่อการรบ หรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามกบฏ และการจลาจล เพื่อการ รักษาความมั่นคงของรัฐ การป้องกันปราบปราม การยึดหรือการอารักขาบุคคลหรือสถานที่สำคัญ ฯลฯ

กรณีประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ เจ้าหน้าที่ ทหารได้รับความคุ้มครองให้เป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจจับกุม ตรวจค้น ควบคุมตัว การสั่งการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะไม่ ถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครอง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ ฝ่ายทหารอาจต้องรับผิดชอบอาญา หากกระทำการ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา แต่ไม่ต้องรับผิดชอบอาญา หาก กระทำด้วยความจำเป็น หรือป้องกันอันตรายที่ อาจทำให้ตนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต และ ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง การคุ้มครองดังกล่าวมี เงื่อนไขคือ ต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับ หรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย ต้องเป็น การกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกิน สมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีจำเป็น เจ้าหน้าที่ ทหารผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎการใช้คำล้ง มีความ ผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหารฐานขัด คำสั่งผู้บังคับบัญชา และอาจมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานละเว้น การปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์

(ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการใช้คำล้งทหาร การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ.๒๕๔๕ และคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๓๘๖/๔๕ เรื่อง กฎการใช้คำล้งของกองทัพไทย)

"ร่วมกันคิดบวก คบคนทั้งโลกเป็นมิตร อย่าใช้ชีวิตด้วยทฐิมานะ"